

Fonologische stoornissen bij meertalige kinderen, door Nazife Çavuş

Tijdens de Alumnidag 2015 heeft Nazife Çavuş een interessante lezing gegeven over “fonologische stoornissen bij meertalige kinderen”.

Nazife Çavuş is een Nederlands- en Turkstalige klinisch linguïst / logopedist die werkzaam is op het Spraak & Taal Ambulatorium en Vroegbehandeling van Kentalis in Eindhoven. Hiernaast is zij docent van de post-hbo cursus “Taalstoornissen bij meertalige kinderen” aan de Hogeschool van Utrecht en de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (VDO).

Een fonologische stoornis betreft een vertraagde en/of verstoorde ontwikkeling van het klanksysteem dat een kind aan het verwerven is; in Nederland is dit vaak het klanksysteem van het Nederlands. De uitingen van een kind met een fonologische stoornis zijn vaak niet of slecht verstaanbaar. Bij een tweetalig kind met een fonologische stoornis uit de stoornis zich in beide klanksystemen die het kind aan het verwerven is: in het klanksysteem van het Nederlands én in het klanksysteem van een andere taal. Logopedische interventie bij deze groep kinderen vraagt om specifieke kennis. Ook de moedertaal speelt een belangrijke rol. Het levert veel informatie op om uit te zoeken welke contrasten er in de moedertaal voorkomen en om in beide talen (het Nederlands en de moedertaal) een fonologische procesanalyse uit te voeren (evt. met behulp van een tolk). Dit levert informatie op over de verworven en niet-verworven processen.

Tijdens de workshop werd een casus van een Turks- /Nederlandstalig kind met een fonologische stoornis besproken. De anamnesegegevens, onderzoeksgegevens en behandeling kwamen aan bod. Bij het onderzoek werd in beide talen een taalsample opgenomen. Dit kan je doen met behulp van een tolk. Vervolgens werd er een fonologische procesanalyse gemaakt (inventarisatie klanken en contrasten) en een relationele analyse uitgevoerd: gezamenlijke klanken / contrasten en niet- gezamenlijke klanken/ contrasten. Tot slot werd er een analyse van de vereenvoudiging / incorrecte productie gemaakt. (Brian Goldstein & Leah Fabiano (2007)) Bij de behandeling werd er ingegaan op de toepassing van een fonologische behandelmethodede (Hodson en Paden) in twee talen.

Suggesties die gegeven werden:

- Behandelen Nederlands (klanksysteem andere taal mee laten wegen)
- een auditief bombardement minimale paren in de moedertaal.
- Versjes en rijmpjes in moedertaal (via ouders)
- Samenwerken met meertalige logopedisten

Drs. J van Bragt, Coach, Specialist Ouderengeneeskunde Novicare

Tijdens de alumnidag 2015 heeft Jeannette van Bragt een lezing gegeven met de titel: ‘Van kennis en weten naar leren en ontwikkelen’.

Jeannette heeft jarenlange ervaring in de chronisch, complexe zorg als Specialist Ouderengeneeskunde. De afgelopen jaren heeft ze zich verder verdiept in coaching en begeleiding van professionals in de gezondheidszorg. Ze is zodanig geïnspireerd geraakt door dit vak dat ze de keuze heeft gemaakt zich hier volledig op te richten. Ze is als coach werkzaam bij Novicare. Haar werkzaamheden bestaan uit (zowel intern als extern): begeleiding intervisiebijeenkomsten professionals, geven van trainingen en scholingen, begeleiding nieuwe medewerkers, individuele coaching en team coaching.

Tijdens de lezing heeft Jeannette van Bragt aandacht besteed aan reflectie. Reflectie draagt bij aan kwaliteit, professionalisering, werkplezier en een open cultuur waarin morele vragen met elkaar kunnen worden besproken. Tijdens de lezing kwam naar voren dat intervisie een werkvorm is waarbij het reflecterend vermogen van de professional wordt bevordert. Leren, in beweging blijven, jezelf blijven ontwikkelen waarbij je jezelf toetsbaar opstelt. Dit is wat de omgeving van je vraagt. Vakinhoudelijke ontwikkeling houdt je bij door het volgen van geaccrediteerde scholingen. Naast deze vak inhoudelijke ontwikkeling is ook jouw eigen persoonlijke ontwikkeling belangrijk.

De volgende onderwerpen zijn tijdens de lezing en workshop aan bod gekomen:

- Zicht op eigen kwaliteiten: werken met Kernkwadranten (Ofman Daniel, *Bezieling en kwaliteit in organisaties*, Servire, 2010)
- Welke rol neem ik? Drama- en winnaarsdriehoek (van der Pol Ien G.M., *Coachen als professie*, Boom Lemma 2012)
- Persoonlijk leiderschap. (Covey Stephen R, *De zeven eigenschappen van effectief leiderschap*, 2005 Assink Paulien, *Uit het harnas, 4 wegen naar authentiek en verantwoord leiderschap*, Business Contact, 2010)

In de workshop is Jeannette van Bragt praktisch aan de slag gegaan met de inhoud van de lezing. Tijdens de workshop heeft er in groepsverband intervisie plaatsgevonden. Onderling is er besproken welke eigenschappen je versterken, welke eigenschappen je soms in de weg kunnen staan en op welke manier je hier mee om kan gaan binnen het alledaagse handelen en het werkveld.

MSc Monique Dingemans, Logopedist, GZ-psycholoog i.o. tot Specialist, Aspirant Cognitief gedragstherapeut, EMDR therapeut, Mindfulness trainer.

In haar lezing had MSc Monique Dingemans het over Mindfulness. Wat is Mindfulness, waarom zou je Mindfulness gebruiken en wat kun je er allemaal mee? Het was een wat interactieve lezing, waarbij MSc Monique Dingemans vragen stelde aan de luisteraars, 'wat weten jullie al van Mindfulness?', en waarbij ze iedereen iets wilde laten ervaren. Want dat is Mindfulness tenslotte voor een groot deel: ervaren. Ze vertelde over de achterliggende gedachten bij Mindfulness en wat je hiermee kan. Met Mindfulness kan je leren om meer bij jezelf te blijven in situaties waar anderen (bijvoorbeeld cliënten) sterke emoties of vervelende gedragingen hebben. Door bij jezelf te blijven kun je ook beter tijd nemen om keuzes te maken, in plaats van je te laten sturen door de emoties of gedragingen van anderen en daar meteen op te reageren. In eerste instantie wordt Mindfulness dus gebruikt om je eigen rust vast te houden en bewust keuzes te maken. Wanneer je echt een cursus hebt gedaan kun je Mindfulness ook gebruiken om bij cliënten toe te passen, maar daar is weinig over gesproken omdat dit echt een volgende stap is.

In haar workshop ging ze natuurlijk verder in op het stukje ervaren. Wat voel je, wat kunnen vervelende opdrachten of vragen met je doen? Ze liet de deelnemers voelen wat er gebeurt met je lijf wanneer je spanning ervaart, maar ook hoe het voelt om juist heel ontspannen te zijn.

Ze koppelde dit ervaren en dit voelen aan een stukje casuïstiek, maar geen casuïstiek zoals wij logopedisten gewend zijn. Je moest in een tweetal de rol aannemen van een van je cliënten. Dit moest niet zomaar een cliënt zijn, maar dit moest een cliënt zijn waar jij je enorm aan irriteert, of waar je altijd tegenop ziet. Hoe voelde dit voor je tegenspeler? Voelde hij/zij dezelfde ergernis die jij altijd voelt bij deze cliënt? En wat doet dat met je?

Hoe kun je nou bij jezelf blijven en zorgen dat die ergernis niet blijft hangen? MSc Monique Dingemans heeft geprobeerd ons wat handvatten te geven hoe je bij jezelf te blijven, je niet te laten leiden door je emoties, maar rust kunnen vinden en op die manier keuzes te kunnen maken.

Natuurlijk lukt dat niet na een kleine workshop, maar misschien is dit wel een goede kennismaking geweest voor collega's in het werkveld om misschien wat meer te gaan doen met Mindfulness. Eerst als een middel om aan jezelf te werken als zorgverlener en misschien later wel als tool om anderen hierin te kunnen begeleiden.

Dr. Lizet van Ewijk (SAQOL-39NL) & Evelijn Raven (CILT)

In haar lezing sprak Dr. Lizet van Ewijk over haar werk aan de SAQOL-39NL (Stroke & Aphasia Quality of Life 39NL). Enthousiast en overtuigend vertelde zij over het gebruik van dit meetinstrument voor de kwaliteit van leven voor patiënten met een afasie. De SAQOL-39NL zou kunnen helpen om in de toekomst afasiepatiënten op te nemen in o.a. psychologische onderzoeken, waarbij zij nu vaak buiten boord vallen door missende communicatiemogelijkheden voor bestaande meetinstrumenten. Met de SAQOL-39NL, die aan de HU vanuit het Engels is vertaald, gevalideerd en gedeeltelijk genormeerd, kan de kwaliteit van leven van de patiënt door hem/haar zelf (met hulp van een logopedist) in kaart gebracht worden. In de lezing werden de opzet, inzetbaarheid, validiteit en normering van deze lijst gepresenteerd. Zowel de SAQOL-39NL zelf, als de

handleiding hiervoor zijn gratis te verkrijgen bij de auteurs en konden dus in principe direct aansluitend aan de lezing door deelnemers worden gebruikt.

In de middag gaf Evelijn Raven een workshop over het gebruik van de CILT (Constrained-Induced Language Therapy), een intensieve groepstherapie, waarbij de afasie-patiënt wordt gedwongen om te spreken . Vol verwachting gingen de deelnemers aan de groepen van tafels zitten, waarop in vieren gedeelde “schaduwanden” waren opgezet.

Na een inleiding over de werkwijze, zoals eisen voor de vorm van uitingen en scoring, de behandelfrequentie en de resultaten van de recente pilot met deze behandelmethode op de *Trappenberg* mochten de deelnemers zelf aan de slag gaan en in de rollen van logopedist, logopedie assistent en patienten het “spel” spelen. De vragen en moeilijkheden die daarbij opkwamen werden vakkundig door Evelijn Raven beantwoord en gaven een goed inzicht in het gebruik van deze therapievorm.